

9. Stroot S. A. Case Studies in Physical Education: Real World Preparation for Teaching / S. Stroot // Routledge, 2014. 156 p.
10. Hardman K. Contemporari issues in phisical education / K. Hardman, K. Green // Mayer & Mayer Verlag, 2011. – 300 p.
11. Kirk D. The handbook of physical education / D. Kirk, D. MacDonald, M. O. Suliva // Sage, 2006. – 838 p.

References:

1. Arkhipov, OA. (2012). Biomechanical Technologies in Physical Training of Students: monograph. Kiev: NPU them. MP Drahomanov, 520.
2. Kachan, OA. (2017). Implementation of innovative technologies in physical education and sports activities of educational institutions. Slavyansk: Origins, 138.
3. Lyosota, TI. & Levytska OM. (2017). Innovative technologies in the system of physical education of students. Young Scientist, 3.1 (43.1), 202-205.
4. Koryagin, V. & Blavt, O. (2019). Innovatsiyni tehnologii test control in the physical training and sports: monographs. Lviv: Lviv Polytechnic Publishing House, 236.
5. Petrenko, IG. & Ganchar, VI. (2015). Analysis of directions of modernization of physical education of students of higher educational institutions. Young Scientist, 2(17), 497-500.
6. Tymoshenko, OV. & Maruschak, MO. (2018). Use of information and communication technologies in the process of physical education of students and students. Scientific journal of the National Academy of Sciences of Ukraine. MP Drahomanov Series 15, Scientific and pedagogical problems of physical culture. Physical Culture and Sports, 3K(97), 544-548.
7. Ayers SF. (2004). High School Students' Physical Education Conceptual Knowledge. Research Quarterly for Exercise and Sport, 75(3): 272-287. DOI: 10.1080/02701367.2004.10609160
8. Armour, K. (2014). New Directions for Research in Physical Education and Sport Pedagogy. Sport, Education and Society, 19(7), 853-854.
9. Stroot, S.A. (2014). Case Studies in Physical Education: Real World Preparation for Teaching. Routledge, 156.
10. Hardman, K, & Green, K. (2011). Contemporari issues in phisical education. Mayer & Mayer Verlag, 300.
11. Kirk, D, MacDonald, D, & Suliva, MO. (2006). The handbook of physical education. Sage, 838.

Чеховська Л.Я.,

к.фіз.вих. та спорту, доцент,

доцент кафедри фітнесу та рекреації Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського, м.Львів

АЛГОРИТМ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНДАРТУ ДЛЯ СФЕРИ ОЗДОРОВЧОГО ФІТНЕСУ

У статті подано інформацію щодо необхідності формування професійного стандарту для фахівців сфери оздоровчого фітнесу. Оскільки ефективність діяльності фітнес-клубу залежить від кадрового забезпечення, тому до нього висуваються достатньо високі вимоги як споживачів, так і роботодавців. Вимоги до компетентностей фітнес-персоналу, що слугують основою для формування професійних кваліфікацій та забезпечують виконання трудових функцій з надання фітнес-послуг різним категоріям населення повинні бути відображені у професійному стандарті. Розроблення і затвердження професійного стандарту сприятиме визначенню змісту підготовки фахівців з оздоровчого фітнесу і слугуватиме основою для галузевого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю.

Ініціатором розробки професійного стандарту у сфері оздоровчого фітнесу створено робочу групу (фахівці закладів вищої освіти з фізичного виховання і спорту та практики фітнес-індустрії). Інтеграція їхніх зусиль є необхідною для того, щоб у професійних стандартах були відображені як сучасні тенденції, відповідність вимогам розвитку ринку фітнес-послуг, так і прикладний характер. Робоча група розпочала розробку професійних стандартів для фахівців, які виконують найбільш популярні види робіт у сфері оздоровчого фітнесу.

Ключові слова: професійний стандарт, оздоровчий фітнес, фітнес персонал.

Чеховская Л. Алгоритм формирования профессиональных стандартов для сферы оздоровительного фитнеса. В статье представлена информация о необходимости формирования профессионального стандарта для специалистов сферы оздоровительного фитнеса. Поскольку эффективность деятельности фитнес-клуба зависит от кадрового обеспечения, то к нему предъявляются достаточно высокие требования как потребителей, так и работодателей. Требования к компетентности фитнес-персонала, которые служат основой для формирования профессиональных квалификаций и обеспечивают выполнение трудовых функций по оказанию фитнес-услуг различным категориям населения должны быть отражены в профессиональном стандарте. Разработка и утверждение профессионального стандарта будет способствовать определению содержания подготовки специалистов по оздоровительному фитнесу и будет служить основой для отраслевого стандарта высшего образования по соответствующей специальности. Инициатором разработки профессионального стандарта в сфере оздоровительного фитнеса создана рабочая группа (специалисты высших учебных заведений по физическому воспитанию и спорту и практики фитнес-индустрии). Интеграция их усилий является необходимым для того, чтобы в профессиональных стандартах были отражены как современные тенденции, соответствие требованиям развития

рынка фитнес-услуг, так и прикладной характер. Рабочая группа начала разработку профессиональных стандартов для специалистов, выполняющих наиболее популярные виды работ в сфере оздоровительного фитнеса.

Ключевые слова: профессиональный стандарт, оздоровительный фитнес, фитнес персонал.

Chekhovska L. Algorithm of forming professional standard for the health fitness sector. The article provides information about necessity of development professional standard for health fitness specialists. As the effectiveness of the fitness club depends on staffing, so that there are high requirements from both consumers and employers. The requirements for the competencies of fitness staff, which are basic for the formation of professional qualifications and ensure the fulfillment of the functions of providing fitness services to different categories of the population, should be reflected in the professional standard. The development and approval of a professional standard will contribute to the definition of content the training of health fitness specialists and will serve as the basis for the sectoral standard of higher education in the appropriate specialty.

The initiator of the development of a professional standard in the field of health fitness has created the working group (specialists of higher education institutions in physical education and sports and fitness industry practice). Integration of their efforts is necessary in order to reflect in the professional standards current trends, compliance with the requirements of the development of the market of fitness services, and useful practice. The working group began developing professional standards for the most popular types of work: personal fitness trainer; fitness trainer for group classes; fitness aquasone trainer; fitness trainer for children; fitness consultant; fitness service manager. The working group was guided by a special algorithm in actions. There were learned current state and prospects for improving the activities of fitness staff, it was carried the content analysis of the HeadHunter personnel portal and was analyzed the staff vacancy database for the last three years, and was studied the international experience in certifying fitness staff. Later there is defined a list of professional competencies of the fitness trainer, which ensure the implementation of labor functions through the implementation of labor actions.

The developed professional standards will become an important assessment criterion of the level of qualification and certification of fitness staff, the basis for the formation of requirements for educational programs for health fitness specialists and their professional growth throughout their careers.

The working group prepares projects of the mentioned professional standards for promulgation and professional discussion by all interested parties.

Key words: professional standard, health fitness, fitness staff.

Постановки проблеми. Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сьогодні в Україні активізувався процес визначення чітких характеристик здатності особи виконувати завдання і обов'язки певного виду професійної діяльності. З початку 2019 року у Міністерстві соціальної політики України вже зареєстровано більше 10 професійних стандарти для різних професій (у 2018р. – 5 професійних стандартів), незважаючи на достатньо довгу процедуру їх представлення.

Для якісного функціонування будь-якої сфери діяльності необхідні конкурентоспроможні фахівці і фітнес-індустрія не є винятком [1,2,4,5,14]. У Міжнародній Хартії фізичного виховання, рухової активності і спорту ЮНЕСКО зазначено, що весь персонал, на який покладена професійна відповідальність за рухову активність повинен володіти відповідною кваліфікацією, підготовкою і можливістю постійно підвищувати професійний рівень. Кадри, які пройшли таку підготовку повинні отримувати професійне визнання відповідно до покладених на них обов'язків [8]. Зважаючи на це, вбачаємо актуальним та необхідним розробку професійного стандарту для персоналу фітнес-індустрії України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконується відповідно до плану наукової роботи НУФВСУ на 2016–2020 рр. за темою 3.15 «Теоретико-методологічні засади оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення» (№ державної реєстрації 0111U001630) та наукової теми кафедри фітнесу та рекреації ЛДУФК імені Івана Боберського на 2016-2020рр. «Технологія залучення населення до оздоровчої рухової активності» (№ державної реєстрації 0117U 003040).

Мета дослідження – розкрити сутність алгоритму формування професійного стандарту фахівців фітнес-індустрії.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення наукової літератури, джерел та інформації світової мережі Інтернет, метод порівняння та зіставлення, документальний метод, функціональний аналіз, метод експертних оцінок.

Результати дослідження та їх обговорення. Сьогодні ринок фітнес-послуг України динамічно розвивається, збільшується кількість організацій, які надають оздоровчі послуги населенню [2,4,7]. Відповідно, ефективність їх діяльності залежить від кадрового забезпечення, до якості якого є достатньо високі вимоги як споживачів, так і роботодавців [1,2,5]. Саме тому названі вимоги до компетентностей фітнес-персоналу, що є основою для формування професійних кваліфікацій та забезпечують виконання трудових функцій з надання фітнес-послуг різним категоріям населення повинні бути відображені у професійному стандарті (ст.39) [10]. Професійну кваліфікацію тлумачимо як сукупність здобутих особою компетентностей, що дозволяють виконувати певний вид роботи чи здійснювати професійну діяльність (ст.34) [10], а компетентність - як динамічну комбінацію набутих знань, умінь та практичних навичок, що необхідні для успішної професійної діяльності.

Професійний стандарт – документ, який буде визначати загальні та трудові функції, кваліфікаційний рівень, дії, що мають виконувати працівники в рамках своєї професійної сфери, а також необхідні знання і вміння. Затвердження такого професійного стандарту сприятиме і визначенню змісту різних форм підготовки фахівців з оздоровчого фітнесу і слугуватиме, зокрема, основою для галузевого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю [6].

Принципами формування професійних стандартів є:

- оцінювання вимог до загальних та професійних компетентностей певних трудових функцій та використання єдиних критеріїв їх формування;

- об'єктивність визначення назв, змісту та обсягу трудових функцій;
- можливість вертикального та горизонтального розміщення кваліфікацій, присвоєних на підставі відповідності результатів навчання особи вимогам освітніх програм/стандартів, розроблених із урахуванням положень професійного стандарту, на всіх рівнях Національної рамки кваліфікації;
- урахування успішного міжнародного досвіду країн.

Розробка професійних стандартів дасть можливість описати вимоги до виконання фітнес-персоналом своїх трудових функцій (завдання професійної діяльності) та необхідні для цього здатності (компетентності) [6]. У розробці професійних стандартів для сфери оздоровчого фітнесу зацікавлені усі сторони цього процесу. Це обумовлено наступним:

- роботодавці отримають чіткі критерії оцінки роботи фітнес-персоналу;
- фітнес-персонал матиме орієнтир для професійного зростання та належної самооцінки;
- клієнти будуть мати можливість обирати фітнес-тренерів на основі професійної оцінки їх готовності до надання фітнес-послуг належної якості.

Зазначимо, що в Україні керівництво окремих фітнес-клубів проводить оцінку підготовленості свого фітнес-персоналу. Така оцінка, в більшості випадків, потребує удосконалення через формування повноцінної системи стандартизації вимог [1].

Зважаючи на нагальну потребу і актуальність зазначеного, Національний університет фізичного виховання і спорту України спільно з інформаційно-аналітичною платформою FitnessConnectUA стали ініціатором розробки професійного стандарту у сфері оздоровчого фітнесу [6]. Для цього було створено робочу групу, до якої увійшли фахівці закладів вищої освіти з фізичного виховання і спорту та практики фітнес-індустрії. Інтеграція їхніх зусиль є необхідною для того, щоб у професійних стандартах були відображені як сучасні тенденції, відповідність вимогам розвитку ринку фітнес-послуг, так і прикладний характер. Робоча група розпочала розробку професійних стандартів з найбільш популярних видів робіт: персональний фітнес-тренер; фітнес-тренер групових програм; фітнес-тренер аквазони; фітнес-тренер дитячого контингенту; фітнес-консультант; менеджер фітнес-сервісу.

Робоча група, враховуючи нормативно-правові рекомендації [9], у своїх діях керувалася наступним алгоритмом (рис.1).

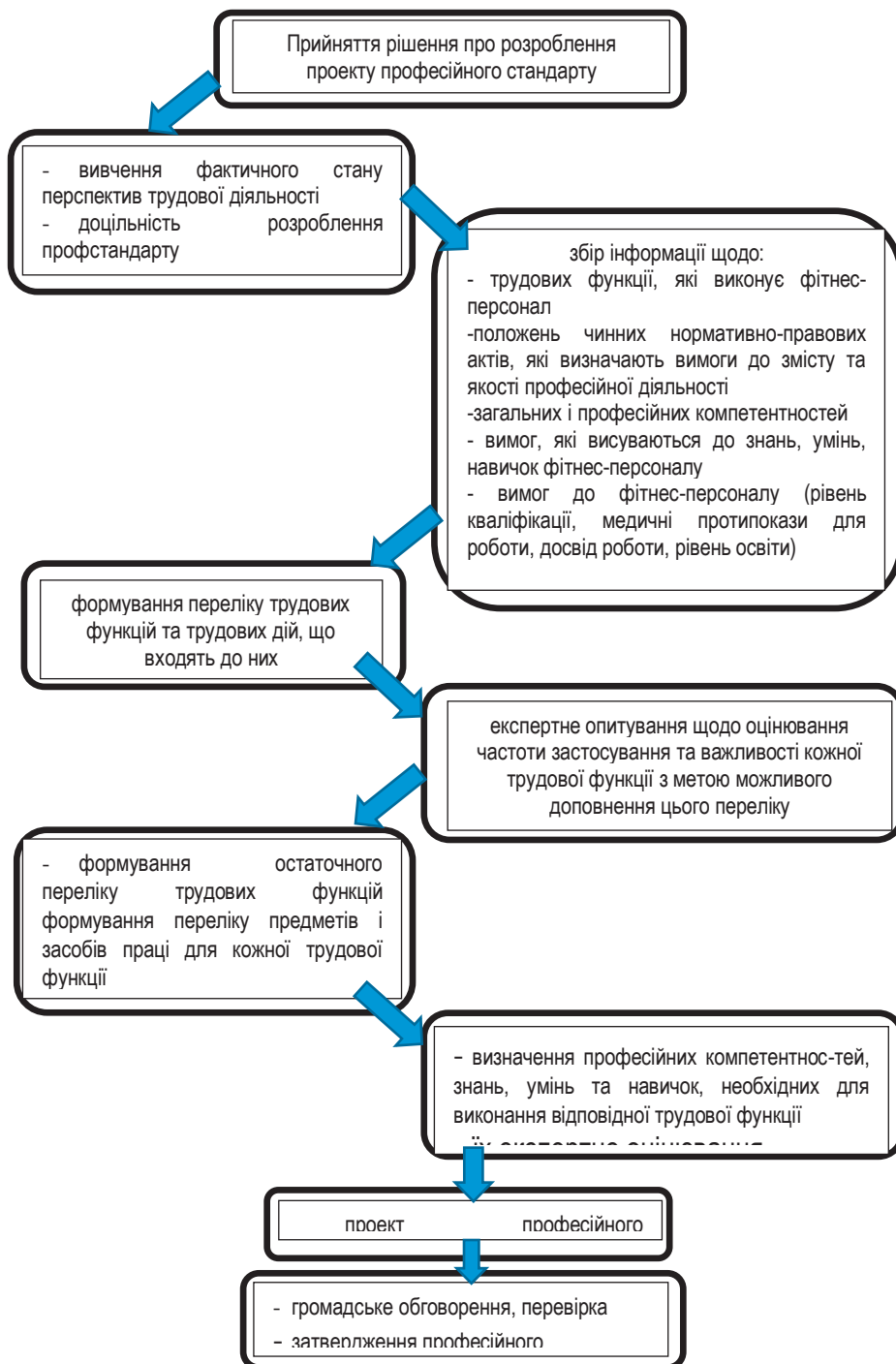

Рис. 1 Алгоритм формування проекту професійного стандарту для сфери оздоровчого фітнесу

Робоча група вивчила сучасний стан та перспективи вдосконалення діяльності фітнес-персоналу України із використанням інформації Державної служби статистики [3], здійснила контент-аналіз кадрового порталу HeadHunter (hh.ua) і проаналізувала базу вакансій фітнес-персоналу в Україні за останні три роки [5], вивчила міжнародний досвід сертифікації фітнес-персоналу [11]. Особлива увага приділялась питанням унормування професійних стандартів у країнах Євроспільноти, адже Україна йде шляхом євроінтеграції і тому слід створювати стандарти, які адаптовані до європейських норм, у тому числі законодавчих [12, 13, 15].

У подальшому робоча група за допомогою функціонального аналізу (поетапне виявлення і послідовний опис ієрархії трудових функцій і їх аналіз) визначила перелік професійних компетентностей фітнес-тренера, які забезпечують реалізацію трудових функцій шляхом виконання визначених трудових дій. Сформований перелік було піддано експертному оцінюванню. Формування експертних груп відбувалося у два етапи. Перший включав: розповсюдження інформації в соціальних мережах (рис. 2) про можливість взяти участь у роботі експертних груп, яка була розіслана як керівництву мережевих і немережевих фітнес-клубів України, так і науковим працівникам, які займаються дослідженнями у сфері оздоровчого фітнесу.

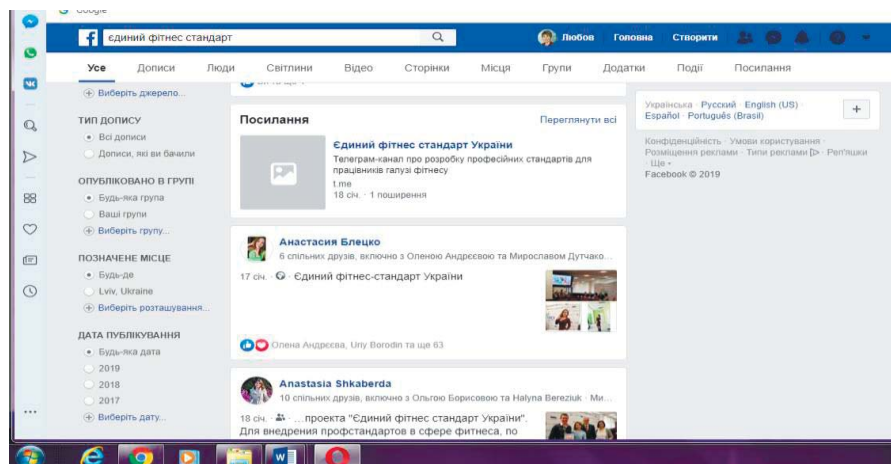

Рис. 2 Інформація на фейсбуці про проведення експертного опитування

Претенденти залишали заявку на участь у відповідній експертній групі за спеціальним посиланням: <https://goo.gl/JrboFr>. Було зібрано більше 300 анкет усіх, хто претендує на участь в експертних групах.

На другому етапі всім претендентам пропонувалося, за допомогою рейтингового голосування, визначити із числа потенційних учасників групу найбільш фахових експертів. Саме ці, по суті висунуті професійним середовищем експерти і були сформовані в окремі експертні групи для кожного із професійних стандартів. До їх складу увійшли по 30 найбільш досвідчених фахівців сфери оздоровчого фітнесу: тренери, власники клубів, управлінці, науковці тощо. Їх думка мала визначальний характер. Робота експертних груп була організована дистанційно через сайт: www.uastandard.fitness. Кожен із учасників експертної групи отримав безкоштовну підписку на дайджест FitnessConnectUA, а також реєстрацію на експертні розділи сайту: www.fitnessconnect.com.ua. Для налагодження належної комунікації з експертним середовищем започатковано роботу спеціального сайту «Єдині фітнес-стандарти України» (<https://uastandard.fitness>).

Для прикладу зазначимо, що до групи експертів, які працювали над проектом професійного стандарту з професії «Персональний фітнес-тренер», були залучені 20 фітнес-тренерів із 16 міст України, усі мали вищу спеціальну освіту, стаж роботи 7-15 років. У їх числі також два завідувача кафедрами у ЗВО, засновник освітнього центру з підготовки фітнес-тренерів (стаж – 25р.), віце-президент Української Фітнес Асоціації, президент федерації стронгмену України (к.фіз.вих, керівник фітнес-клубу), один доктор наук, професор; чотири керівники фітнес-клубів. Було проведено оцінку узгодженості думок експертів, що підтверджується коефіцієнтом конкордації ($W=0,926$). Результати експертної оцінки приймалися як раціональні рішення.

У даний час робоча група готує проекти зазначених професійних стандартів для оприлюднення і фахового обговорення зацікавленими сторонами.

Розроблені професійні стандарти стануть важливим критерієм оцінювання кваліфікації та сертифікації фітнес-персоналу, основою для формування вимог до освітніх програм підготовки фахівців з оздоровчого фітнесу та їх професійного зростання протягом всієї кар'єри.

Висновки. Встановлено потребу формування професійного стандарту для персоналу фітнес-індустрії України. Їх діяльність є найбільш перспективною і користуються попитом на ринку праці. Формування професійного стандарту для фітнес-персоналу повинно відбуватися відповідно до алгоритму, який забезпечить єдиний підхід та дотримання необхідної об'єктивності. Виконання послідовних кроків, якість інформаційного наповнення професійного стандарту, зокрема забезпечення повноти та актуальності інформації буде супроводжуватися і підтверджуватися неупередженим ставленням і експертним опитуванням досвідчених працівників у сфері оздоровчого фітнесу. Формування професійного стандарту стане орієнтиром для усіх зацікавлених сторін: роботодавці отримують чіткі критерії оцінки роботи фітнес-персоналу час прийому на роботу, атестації чи сертифікації, присвоєння категорії тощо; фітнес-персонал матиме орієнтир для професійного зростання та належної самооцінки; клієнти будуть мати можливість обирати фітнес-тренерів на основі професійної оцінки їх готовності до надання фітнес-послуг належної якості

Література

1. Ажиппо О.Ю. Аналіз сучасного стану реалізації кадрової політики фітнес-клубів / О.Ажиппо, Г.Путятіна // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2018. – №6 (68). – С. 5-9

2. Василенко М. М. Сучасні вимоги роботодавців до формування готовності майбутніх фітнес-тренерів до професійної діяльності / М.М. Василенко // Педагогіка наук. праць. – Запоріжжя: Класичний приватний університет. – 2014. – №38 (91). – С. 119-25.
3. Діяльність підприємств сфери послуг. Обсяг реалізованих послуг підприємствами сфери послуг різним споживачам за видами економічної діяльності. [Інтернет]. Доступно: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/posl/arh_dpssp_.html
4. Дослідження ринку фітнес-послуг України. – Режим доступу: <https://112.ua/obshchestvo/fitnes-kluby-poseshaet-102-mln-ukraincev-issledovanie-417924.html> (дата звернення 30.10.2017).
5. Дутчак М. Кадрові потреби сфери оздоровчого фітнесу в Україні / М.Дутчак, Л. Чеховська // Науковий часопис НПУ ім. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : [зб. наук. пр.]. – Київ, 2019. – №2(108). – С. 46-52.
6. Дутчак М. В. Професійний стандарт – запорука якісного функціонування фітнес-індустрії України / М.В.Дутчак, У. М.Катерина, Л. Я. Чеховська // Молодь та олімпійський рух: тези доповідей XII Міжнарод. конф. молодих вчених. – Київ, 2019. – С.301-303
7. Мічуда Ю. П. Фітнес-індустрія в Україні: проблеми та перспективи подальшого розвитку Науковий часопис НПУ ім. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : [зб. наук. пр.]. Київ, 2013. – №2 (28). – С. 77–81.
8. Міжнародна хартія фізичного виховання і спорту [Париж, 21 листопада 1978 р.] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua.
9. Про затвердження Методики розроблення професійних стандартів: наказ Міністерства соціальної політики від 22.01.2018р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0165-18#n285>
10. Про освіту: закон України від 18.12.2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
11. Чеховська Л. Міжнародний досвід сертифікації фітнес-персоналу / Л.Чеховська// Фізична активність, здоров'я і спорт. – 2018. – №1(31). – С. 54-62
12. EuropeActive Standards [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.ehfa-standards.eu/es-standards>
13. National Commission For Certifying Agencies. Standards for the Accreditation of Certification Programs / National Commission For Certifying Agencies. – 2004. – 47 p.
14. Prystupa E. Genesis and content of fitness: theoretical and methodological analysis / E.Prystupa, L. Chekhovska, O.Zhdanova, M.Chekhovska // Sport i turystyka, 2019. – №2(1). – P.147-161
15. Rocha R. EuropeActive's Essentials for Fitness Instructors / R. Rocha, T. Rieger, A. Jimenes. – Human Kinetics, 2017. – 208 p.

References

1. Azhyppo, O., & Putiatina, G. (2018) Analiz suchasnoho stanu realizatsii kadrovoi polityky fitnes-klubiv. Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyi visnyk, 6 (68), 5-9 doi: <https://doi.org/10.15391/sns.v.2018-6.001>
2. Vasylenko, M. M. (2014) Suchasni vymohy robotodavtsiv do formuvannia hotovnosti maibutnikh fitnes-treneriv do profesiinoi diialnosti. Pedagogy of sciences. works, 38 (91), 119-25.
3. Diialnist pidpriemstv sfery posluh. Obsiah realizovanykh posluh pidpriemstvamy sfery posluh riznym spozhyvacham za vydamy ekonomichnoi diialnosti. (2018). Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/posl/arh_dpssp_.html
4. Doslidzhennia rynku fitnes-posluh Ukrainy. (2017). [Elektronnyi resurs]. – Retrieved from <https://112.ua/obshchestvo/fitnes-kluby-poseshaet-102-mln-ukraincev-issledovanie-417924.html> (data zvernennia 30.10.2017).
5. Dutchak, M., & Chekhovska, L. (2019). Kadrovi potreby sfery ozdorovchoho fitnesu v Ukraini. Naukovyi chasopys: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury. 2(108). 46-52
6. Dutchak, M. V., Kateryna U. M., & Chekhovska, L. (2019). Profesiyni standart – zaporuka yakisnoho funktsionuvannia fitnes-industrii Ukrainy. Molod ta olimpiyskiy rukh: tezy dopovidei XII Mizhnarod. konf. Molodykh vchenykh. 301-303
7. Mizhnarodna khartiia fizychnoho vykhovannia i sportu [Paryzh, 21 lystopada 1978 r.] [Elektronnyi resurs]. Retrieved from zakon.rada.gov.ua.
8. Michuda, Yu. P. (2013). Fitnes-industriia v Ukraini: problemy ta perspektyvy podalshoho rozvytku. Naukovyi chasopys: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury. 2 (28). 77–81.
9. Pro zatverdzhennia Metodyky rozroblennia profesiynykh standartiv: nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky (22.01.2018). [Elektronnyi resurs]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0165-18#n285>
10. Pro osvitu: zakon Ukrainy (18.12.2018). [Elektronnyi resurs]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
11. Chekhovska, L. (2018). Mizhnarodnyi dosvid sertyfikatsii fitnes-personalu. Fizychna aktyvnist, zdorov'ia i sport. 1(31). 54-62
12. EuropeActive Standards [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.ehfa-standards.eu/es-standards>
13. National Commission For Certifying Agencies. Standards for the Accreditation of Certification Programs (2004). National Commission For Certifying Agencies. 47 p.
14. Prystupa, E., Chekhovska, L., Zhdanova, O., & Chekhovska, M. (2019). Genesis and content of fitness: theoretical and methodological analysis. Sport i turystyka. 2(1). 147-161
15. Rocha, R. Rieger, T., & Jimenes A. (2017). EuropeActive's Essentials for Fitness Instructors. Human Kinetics. 208 p.